

SPELARIT 1/2001

Helsingin pitäjän tanhujat ja spelarit ry

Uusi vuosi , vanhat kujeet

Taas lähdettiin liikkeelle ja toiminta jatkuu.

Pelimannit näyttivät meille muille esimerkkiä. He käyttivät viime vuoden viimeisenkin tunnin harrastuksen parissa soittamalla Helsingin pitäjän kirkossa. Tammikuussa on jo ollut esiintymisiä ainakin laivalla Folklandialla ja matineassa Havukosken koululla. Jotta tanssijatkin voisivat luvata tai järjestää esiintymisiä, aikuisten ryhmiin kaivataan lisää aktiivisia harjoituksissa kävijöitä. Opettaminen on mielekkäämpää isommalle ryhmälle, kuviot saadaan kokonaisiksi ja ohjaajatkin pysyvät pirteämpinä, tanssijoista puhumattakaan. Rohkeasti vain ylös sohvalta, tanhutossut reppuun ja harjoituksiin.

Kantele, joka on vanhimpia soittimia maassamme, oli viime vuonna monessa mukana. Kansanmusiikin Keskusliitto on valinnut tämän vuoden teemaksi musiikki- ja tanssiperinteemme suosituksen ja paljon tanssittua tanssilajin, katrillin, josta on kymmeniä erilaisia muunnelmia ja toisintoja. Tänä vuonna tanssitaan sitten kaikkialla katrilleja, niin kuin tanssittiin jo yli sata vuotta sitten. Niin Barnlek -tapahtumassa Islannissa, jonne nuoret lähtevät heinäkuussa, kuin kesäjuhlissa Savonlinnassakin, jonne kaikenikäiset seurastamme innolla rientävät kesäkuussa. Helsingin pitäjän tanhuujien ja spelareiden oma kansantanssi- ja musiikkitapahtuma Pilkistys järjestetään Kilterin koululla Myyrmessä maaliskuun 11. päivänä ja sielläkin toivottavasti joka ryhmällä on tansseissaan katrilli.

Synttäreitä tiedossa!

Suomalaisen kansantanssin ja -musiikin, kansallispukujen ja perinteisten leikkien tallentaminen ja tunnetuksi tekeminen aloitettiin järjestelmällisesti sata vuotta sitten. Suomalaisen Kansantanssin Ystävät perustettiin v.1901 Helsingissä ja järjestön juhlavuosi ”KANSANTANSSIA 100 VUOTTA” huipentuu 13.10. yliopiston juhlasalissa vietettävään juhlaan, jossa olemme myös mukana. Järjestöjä ja yksityisiä henkilöitä haastetaan lahjakeräykseen. Ole tarkkana! Nimesi saattaa olla jo listoilla!

Kevät tulee aikanaan, nyt nautitaan lumesta.
Harjoituksissa tavataan, olethan sinäkin mukana.

Riitta

MUISTI PALAILEE PÄTKITTÄIN – AJATUSKATKOJA FOLKLANDIALTA

Apua, hirveesti ihmisiä! Mitenköhän ne kaikki mahtuu samaan laivaan? Vaikka samanlaistahan se on ollut aikaisempinakin vuosina, ainakin viimeiset neljä vuotta, jolloin olen ollut yksi ”niistä”. Joka vuosi viimeisen kuuden vuoden ajan ”ne” ovat valloittaneet Silja Europan yhden vuorokauden ajaksi tammikuun alkupuolella. ”Ne” ovat tietysti tanhuujia, pelimanneja tai muita kansanmusiikkiin tai tanssiniloon höyrähtäneitä. Tänä vuonna Turun satama on yhtä täynnä kuin aiemminkin ja meno tuntuu nostavan satamarakennuksen kattopeltejä jo ennen kun kukaan on edes päässyt laivaan. Elävä pelimanni-

musiikki ja raikuva laulu virittää matkalaisia tulevan risteilyn tunnelmiin.

Ensimmäinen konsertti on juuri päättynyt ja sinisen pääsylippukortin omaava konserttiyleisö palaa muiden sekaan laivan käytävälle. Toisen kasvot hehkuvat innostuksesta, toinen jo hie-roo vähän silmiään ja haukottelee salaa... Mutta Folklandialla ei nukuta! Sitä pait-si muutaman minuutin kuluttua alkaa koko laivan valloittava huutokatrilli, jota ei voi jättää kokematta. Oikeastaan siltä ei voisi välttyä vaikka haluaisikin, sillä huutokatrillia tanssitaan kaikissa laivan neljässä ravintolassa ja lisäksi vielä käytä-

VUOSIKOKOUS

Helsingin pitäjän tanhuujat ja spelarit ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään maanantaina 26.2.2001 klo 18.30 Päkaksessa Vanha Kuninkaalantie 2. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat.

Tervetuloa!

Johtokunta

villä ja aulassa, jopa kahdessa kerroksessa. Ajautun laivan yökerhoon, jossa ei ole tietoaakaan tavallisen risteilyn "Are you lonesome tonight"- tunnelmoinnista ja poski poskea vasten tanssivista risteilyromantikoista. Lavan on valloittanut Antti Savilampi neonkeltainen hikinauha otsallaan ja headset mikrofoni päässään. Tanssilattia on jo täynnä innokkaita "kattrillaajia" vastakkaisriveissään, sekaan on enää turha änkeä. Viime hetkellä paikalle tulleilla tanssijoilla ei ole enää mahdollisuuksia päästä mukaan väkivaltaa käyttämättä, ainakaan tälle tanssilatialle. Tunnelmaan pääsee kyllä katselemallakin ja tuttuja päitä tanssilatialta etsien, vaikka monen rannalle jääneen tanssinhimoiset jalat lyövätkin rytmikkäästi reikää laivan kokolattiamattoon.

Silmäluomien tuntuessa yhä raskaammilta, folklandistin pitäisi vielä jaksaa päättää kiinnostuako yöhyppyistä, klubbimeiningistä vaiko

kenties ruotsalaisen bändin soittamasta irlantilaisesta musiikista. Spelareiden aulatanssit ovat tietysti mustajuttu, kuten myös viime vuotisen Folklandia-suosikkini Veli-Matti Järvenpään keikka aamukolmelta.

Piip-piip-piiip! Kännykän herätyskello rasittaa rumpukalvojani ilmoittaen kellon olevan varttia vaille kymmenen. Taisi eilinen aikainen kouluunlähtö tehdä tepposet pienelle risteilijälle ja Veli-Matti Järvenpää jäi näkemättä. No, eipä ole ensimmäinen kerta kun Folklandialla missaa jotain, ohjelmaa kun on koko ajan ja joka puolella niin paljon. Harvoin ehkä nukkumisen takia... Piip-piip-piiip! Torkkuherätys siis toimii. Nyt on enää kymmenen minuuttia aikaa

Unimusiikkia kotimatalla

olla kahdeksan-
nella kannella
messukunnossa
Kansantanssi-
nuorten Liiton
esittelypöydän
takana. Ylös,
ulos ja lenkille!

Velvollisuudet on
hoidettu ja jos
sitä ihan vähäksi
aikaa voisi vielä
käpertyä peiton
alle... Minimaali-
sen pienen lepo-
taun jälkeen pitää taas kii-
ruhtaa. Ohjelmaa piisaa ja
ostoksiakin pitäisi tehdä.
Juoksen pää kolmantena
jalkana ympäri laivaa ja vii-
mein pääsen huokaise-
maan ja istahtamaan ruoka-
pöydän ääreen. Hyvää vii-
niä, maittavaa ruokaa ja
erinomaista päivällisseuraa!
Kylläpä vaan elämä on mu-
kavaa! Puoli kuudeksi täh-
dätään sitten sinne konsert-
tiin. Huomaamatta kello vi-
listää eteenpäin puolino-
peudella ja pitää jo pistää
vähän vauhtiakin. Viiniä on
kyllä vielä aika paljon pullon
pohjalla, ei vielä voida men-
nä. Sitä paitsi suklaamous-
sea on ehdottomasti haetta-
va lisää. Upsii! Kello on jo
varttia vaille kuusi! Enää ei

"Tuliaiset" taisivat sittenkin ylittää pyörien
kestokyvyn!

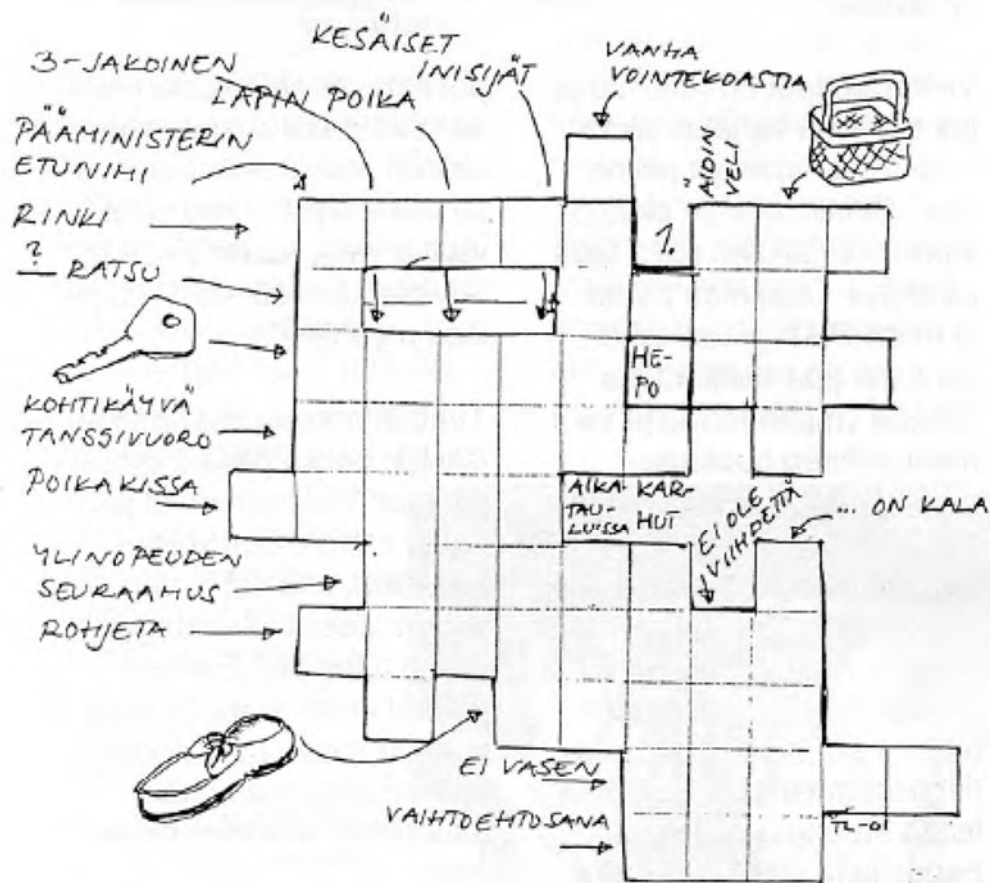
tarvitse kiirehtiä –hik!- on jo
liian myöhäistä!

Tunti arvokasta risteilyaikaa
jäljellä, pakko päästä tanssi-
lattialle. Vielä viimeiset jen-
kat ja valssit! Sen verran
kuitenkin, että nyt jo vähän
vähennneessä väentungok-
sessa tulee hiki. Esirippu
painuu lavan eteen ja laiva
saapuu satamaan. Vuoro-
kausi Folklandiaa pitäisi
taas riittää vuodeksi eteen-
päin.

Sanna

LASTENSIYUT

TALVIRISTIKKO

- ARVOITUKSIA

- Mikä lastenlaulu alkaa näin?

MONESTI

-i

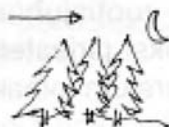
"Steissi"

"Selvä on!"

Kanjalaista
Sinä

- Mikä kansanlaulu alkaa näin?

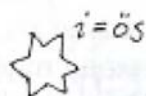
=

&

&

AINA
i=ä

+

JOULUN AURUN AIKAAN

Keskiajalla joulun ja uudenvuoden välisenä aikana pyhien harras tunnelma käännettiin ylösalaisin. Kapakoissa laulettiin muuten hartaita sävelmiä uusilla sanoilla. Ilonpitoon osallistuivat kaikkien yhteiskuntaluokkien edustajat niin herrat kuin narritkin mukaan lukien papit ja yhteiskunnan johtohenkilöt. Narrit, komelijanttarit ja pelimannit esiintyivät jopa kirkoissa. Se oli pelimanneille kulta-aikaa ja he saivat ansaitsemaansa arvostusta. Aikaa joulun ja uuden vuoden välillä kutsuttiin joulunauruksi.

Tähän joulunaurun aikaan sopii vielä nykyäänkin hyvin, että kirkossa hartaan joulunajan tunnelman päätteeksi eletään hetki vähän kevyemmissä tunnelmissa. Helsingin pitäjän vanhassa Pyhän Laurin kirkossa oli uudenvuoden aattona, vähän ennen vuoden vaihtumista, konsertti, jossa muiden mukana esiintyivät myös Spelarit. Kirkko oli täynnä ja tunnelma oli korkealla. Meidän Herramme varmaankin katseli ja kuun-

teli myhäillen korkeuksistaan, kuinka hänen tempelessään soi ilosanoma melkoisesti tavanomaisesta poikkeavana. Tässä konsertissa esitettiin ensi kerran Spelareiden soittamana Menuetti ja polska Helsingin pitäjästä kokonaisuudessaan. Spelareiden osuus konsertista päättyi aina yhtä riemastuttavaan Otto Hottakaisen Lokakuun polkkaan. Tämän kappaleen aikana meidän Herramme jalka varmaan löi tahtia pilven longalla. Soiton jälkeen ojennettiin jokaiselle soittajalle tulipunainen ruusu.

Ruusut ja perheet mukanaan lähti Spelarit-soittokunta Päkäseen, jossa otettiin vastaan uusi vuosi. Päkäseen saapumista juhlisti Vantaan 650-vuotisjuhla-vuoden alkajaisiksi järjestetty iletulitus Heureka-alueen pihalla. Nautimme Päkäsen tunnelmallisissa tiloissa hyvässä seurassa mahtavan aterian, joka oli järjestetty nauttikestien tyyliin. Mainio kokkimme Simppa oli suunnitellut menun ja myös itse valmistanut herkullisimman

osan siitä. Me tavalliset kokit tyydyimme tuomaan enemmän tai vähemmän valmiita suuhun pantavia.

Hyvän aterian äärellä sukeutui pienessä ryhmässä hyvin uuden vuoden alkuun sopiva keskustelu kansanmusiikin tarkoituksesta ja tulevaisuudesta. Soittavatko pelimannit itselleen ja suurlle yleisölle vai haluavatko he snobbailla yleisön joukossa mahdollisesti olevalle pienelle asiantuntijoiden ja virtuoosien joukolle? Onko kansanmusiikin luonne säilyttävää, menneiden sukupolvien perinteitä jatkavaa, vai onko kaikki "pantava uusiksi", kun maailmakin koko ajan muuttuu? Osa pelimanneista nauttii vaikeaselkoisten ja rytmiltään konstikkaiden uuskappaleiden soittamisesta, mikä osaltaan on seurausta perusteellisista opinnoista. Toinen puoli

taas pitäytyy mielellään perinteiseen, vanhaan, tunnelmalliseen musiikkiin, joka on kestänyt virttymättä vuosikymmenien, ehkä yli sadankin vuoden kulutuksen. Soittamisella on muukin tarkoitus kuin se, että se on teknisesti täydellistä ja vaikealta kuulostavaa. Kaikki eivät voi olla virtuooseja. Yksi pelimannin tärkeimpiä tehtäviä on hersytellä kuuntelijan sydämen syvyyksistä niin teeskentelemättömän ilon, taivaita hipovan riemastuksen kuin pohjattoman haikeudenkin tunteita. Vähäinen asia ei myöskään ole se "terapia", mitä soittaminen pelimannille itselleen on.

Eeva Honkanen

KEVÄTPILKISTYS

Myyrmäessä Kilterin koululla sunnuntaina

11.3.2001 klo 15.00. Olethan tulossa!

Esiintymään, muuten vain avuksi.

Kansantanssiparlamentti Turun Linnassa 12.1.2001

Kansantanssiparlamentti oli alkujaan Nuorisoseurajärjestön tapahtuma, mutta jo yli 10 vuotta ollut avoin kaikille kansantanssista kiinnostuneille. Ajankohta on vaihdellut, mutta vakiintunut Folklandiaa edeltävään päivään.

Tänä vuonna parlamentti pidettiin jo toista kertaa Turun Linnassa Juhana Herttuan leivintuvassa. Osallistujia oli noin 50, eri kansantanssijärjestöjen edustajia ja muuten vaan asiasta kiinnostuneita sekä lisäksi virolaisia kansantanssialan ihmisiä.

Ohjelma alkoi aiheella ”Alkuperäisen kansantanssin tulevaisuus”. Asiaa alusti Folklore Suomi Finlandin puheenjohtaja Kyösti Toivonen kysyen katoaako yhteys alkuperäisen, perinteisen kansantanssin ja uuden tyyllitellyn tanssin väliltä. CIOFF (kansainvälinen festivaalien järjestö) määrittelee kansantanssin tanssiksi, jota kansa on tanssinut, vastakohtana näyttämötanssille.

Esittävät ryhmät jaetaan kolmeen eri ryhmään: 1) Autenttinen ryhmä, joka tanssii perinteisiä alueellisia tansseja ja käyttää alkuperäisiä asuja tai niiden pohjalta tehtyjä mahdollisimman aidon näköisiä kansallispukuja. 2) ”Työstetty” ryhmä, joka käyttää perinteisiä elementtejä viihteellisemmässä muodossa, perinteisiä tanssityylejä ja -tapoja uudelleen muokattuna, muunneltuja asuja, naapurialueilta lainattua perinnettä. Uusia tansseja luodessaan kunnioittavat ja käyttävät perinnettä ja autenttista folklorea. 3) Tyyllitelty ryhmä, joka saa inspiraationsa maansa perinteestä, käyttää perinteitä virikkeenä puvuissaan, esitykset ovat moderneja.

Millaisia ryhmiä festivaalit sitten haluavat? Eniten autenttisia ja ”työstettyjä” ryhmiä, vain harvat festivaalit haluavat puhtaasti tyylliteltyjä. Virolaisten mielipiteitä esitti Anne Ojalo ja totesi, että he pitävät kansantanssina vain perinteistä tanssia, uusia koreografioita ei pidetä kansantanssina.

Katrillin vuoden avaus tapahtui kuninkaansalissa. Viljo S. Määttä ja Kari Bergholm kertoivat katrillin vuodesta ja Katrillia tanssimaan –kirjasta sekä Petri Hoppu katrillin historiasta. Turun Kansantanssin Ystävät esittivät perinteistä katrillia Sahalahdelta ja tanssiryhmä Tsuumi modernin katrillin.

Ruokailun jälkeen Petri Hoppu kertoi väliaikatietoja Kansantanssi Suomessa –selvityksestä. Sen mukaan Suomessa on noin 30 000 kansantanssin harrastajaa, joista $\frac{3}{4}$ osaa on tyttöjä. Harrastajien keski-ikä on 22 vuotta ja eniten 7-11 –vuotiaita, sitten 11-15, alle 7 ja 16-25 –vuotiaita. Vähintään on mukana 25-35 ja 56-64 –vuotiaita. Ohjaajista 45% saa jonkinlaisesta palkkaa ja 44% ryhmistä käyttää säännöllisesti myös ulkopuolisia ohjaajia.

Seminaarissa keskusteltiin lisäksi Opetusministeriön avustuksista, Barnlek 2001-juhlasta ja katrillin vuodesta. Katrillityöryhmän puheenjohtaja Kari Bergholm esitti haasteen saada myös yleisö, ei-kansantanssijat, tanssimaan katrillia.

Matti

Tapahtumakalenteri:

- 26.2. Vuosikokous Päkaksessa klo 18.30
 23.-25.3. Samuelin Poloneesi, Seinäjoki, SKAL
 10.3. Mattien ja Maijojen tanssikonsertti klo 19, Vaahterasali, Aleksanterinkatu 26, Lahti
 11.3. Kevätpilkistys Kilterin koululla klo 15.00
 17.-18.3. SKY:n ja KTNL:n vuosikokoukset ja Pukuperinne-kurssi Järvenpää
 18.-21.4. Taigajuhla, Helsinki 050 591 9421
 12.-20.5. Vantaa 650 v tapahtumia
 16.5. ja 30.5. klo 19 Kansanmusiikkia kevätillassa, Aino Acktén huvila, Helsinki
 24.5. Helavalkeat, Nummi-Pusula, 0500 850 788
 26.-27.5. Sepän Soitto, Mäntsälä
 8.-10.6. "Norpan Nilikutus" SKY:n ja KTNL:n kesäjuhla ja tanhukatselmus, Savonlinna
 13.-17.6. Jutajaiset, Rovaniemi, SNL
 28.6.-1.7. Haapavesi Folk
 4.-8.7. Sata-Häme Soi, Ikaalinen
 5.-8.7. Kihaus, Rääkkylä
 6.-7.7. Kiiikoisten Purpurijuhlat
 14.-22.7. Kaustisen Kansanmusiikkijuhlat
 18.-22.7. Barnlek 2001, Reykjavik, Islanti, KTNL

KN-liitto	Kalevan Nuorten Liitto	p. 5840 6230
KTNL	Kansantanssinuorten Liitto	p. 441 803
SKAL	Suomen Kansanmusiikkiliitto	p. 873 1320
SKY	Suomalaisen Kansantanssin Ystävät	p. 441 803
SNL	Suomen Nuorisoseurojen Liitto	p. 5840 610
KTY	Kansantanssialan yhteistyötoimikunta	p. 441 803

Seuraava lehti ilmestyy huhtikuun lopussa. Kirjoitukset ja piirustukset ym. materiaali Sannalle, Tarjalle tai Matille maaliskuun loppuun mennessä.

Sanna Laakso, puh. 040 591 4897,
 email: sanna.laakso@kansantanssinuoret.fi,
 Tarja Lahtinen, puh. 8786105,
 email: tarja.lahtinen@pp.inet.fi
 Matti Lankinen, puh. 0400 422 417,
 email: matti.lankinen@kansantanssinuoret.fi.

YHTEYSTIETOJA:

JOHTOKUNTA:

- * Riitta Kangas, puheenjohtaja, puh. 854 7563,
riitta.kangas@kolumbus.fi
- * Tarja Lahtinen, sihteeri, puh. 878 6105
tarja.lahtinen@pp.inet.fi
- * Simo Gröhn, puh. 851 3097
- * Arja Salonen, puh. 294 2282
- * Veikko Turunen, puh. 871 1937
- * Juhani Kaivosoja, puh. 385 9661
- * Reeta Jokinen, puh. 040 564 2209

AIKUISRYHMIEN OHJAAJAT:

- * Ulla ja Hilding Haaparinne, puh. 893 050
- * Sirpa Laakso, puh. 852 1693
- * Maarit Vattulainen, puh. 876 9863

LAPSIRYHMIEN OHJAAJAT:

- * Riitta Kangas, puh. 854 7563
- * Siru Luomanpää, puh. 863 8546
- * Matti Lankinen, puh. 852 1693
matti.lankinen@kansantanssinuoret.fi

PELIMANNIT:

- * Veijo Honkanen, puh. 853 1864

INTERNET:

www.kansantanssinuoret.fi/spelarit

Kansikuva: Hilding Haaparinne

Julkaisija: Helsingin pitäjän tanhuujat ja spelarit ry
Tiedotustoimikunta